

bantmag.

Röportaj: Gülin Dede Tekin

21 Kasım 2019

23. İstanbul Tiyatro Festivali, sahne sanatlarının kalıplarını sorgulayan, farklı sahneleme tekniklerini arayan 'Hayat ters yüz' sloganı ile 13 Kasım-1 Aralık tarihleri arasında seyirci ile buluşmak üzere yola çıktı. Yurtdışından 12, Türkiye'den 16 olmak üzere toplam 28 tiyatro, dans ve performans topluluğunun katıldığı festivalde birkaç tanesi var ki özellikle dansın, tiyatronun/performans sanatının sınırlarını zorlayan bu festivalin asi çocukları. *Seslenen Parçalar*, yarattığı tek kişilik gösteri alanları, ortaya konulan işin teknoloji ile bütünleşmesi ve kişinin içine, taaaaa en içteki sesine odaklanmasını sağlayan kurgusuyla seyirciyi kendisiyle yeniden tanışmaya çağırıyor. Moleküler Biyoloji ve Genetik okurken kendini bir anda dansın büyüüne kaptırmış, Avusturya'da Deneysel Dans Akademisi'nde eğitim alırken bulan, Japonya'da robotların dünyasına açılan Begüm Erciyas'ın tüm geçmiş birikimleriyle yarattığı *Seslenen Parçalar* gösteri sanatları adına oldukça ufuk açıcı bir iş. Bu işi Erciyas'ın kendisinden dinledik.

Çalışmalarınızda peşine düştüğünüz şey nedir?

Tam da şu anda diyebilirim ki: Yabancı olanın yakınlığı ve en tanıdık olanın yabancılığı...

2016'da prömiyer yapan *Seslenen Parçalar* ile kendiniz için, tüm işlerinizden farklı bir yolu açmış gibisiniz. Buradaki çıkış noktanız neydi?

2014 yılında Kyoto'da bir program dahilinde, Japon Tiyatrosu'nda (Noh ve Bunraku) sesin kullanımını araştırıyordum. Bu uygulamalarda sesin bedenden ayrılması ve ayrıca bireyselliğin ifadesinin ötesindeki biçimsel kullanımı çok ilham vericiydi. Ancak bu araştırmanın en ilginç keşfi, Karaoke kabinlerinde, kendi sesleriyle baş başa hem seyirci hem icracı olarak saatler harcayan insanları görmem oldu. Bu *Seslenen Parçalar*'ın yaratım sürecinin önünü açtı.

***Seslenen Parçalar* nasıl bir deneyim yaşıyor seyirciye/katılımcıya? Bu deneyim tiyatro, metin okuma ya da performanstan hangisi olarak tanımlanabilir?**

Seslenen Parçalar'da seyirciler bedenlerinin üst kısmı ya da sadece baş kısmı ile, küçük, asılı bir kabinin içine giriyorlar. Her bir kabinin içerisinde tiyatral bir ortam ve yüksek sesle okuyacakları bir metin bulunuyor. Okumaya başladıkları andan itibaren, kendi seslerini, yükseltilmiş, modifiye edilmiş, geciktirilmiş veya diğer seslerle kaplanmış olarak duymaya başlıyorlar. Parça, sizin ve kendi -henüz yabancılaştırılmış- sesiniz arasında yer alıyor. Kişinin kendi sesiyle olan ilişkisi ve iç sesi, *Seslenen Parçalar*'ın odağını oluşturuyor. Şu ilginç ki; en içerideki, en kişisel olan parçamız aynı zamanda en yabancı olan da... O kadar ilginç bir şekilde yabancı ki, kendi sesimize seyirci bile olabiliriz. Peki kendi sesimiz konuşurken asıl kim konuşuyor? Kişinin kendi sesiyle karşılaşmasını kolaylaştırmak için, yalıtılmış bir düzen yaratmak istedim. Bunun için tiyatro araçlarını biraz değiştirdim. Sonuç melez bir form oldu. Ama yine de seyirci birçok tanıdık tiyatro aracını fark edecektir.

Seyircinin karşı karşıya kaldığı hikâye nedir? Bir metne bağlı mı hikâye?

Bir metin var ama gerçek bir hikâye yok. Parçayı oluştururken, metinleri okurken yüksek sesle konuşmanın nasıl bir his olduğuna odaklandık. Bu konuşmada hissedilenler metnin içeriğinden çok daha önemli bizim için. Bu çalışmada dramaturji, etkilere dayanıyor.

İzleme / katılımcı olma koşulları da oldukça alışlagelmişin dışında. Nasıl bir izleği var *Seslenen Parçalar*'ın?

Seslenen Parçalar izleyicileri kendi ile baş başa kalmaya ve işle yakın etkileşimde olmaya davet ediyor. Başkalarının yokluğu, seyircinin tek seyircisinin kendisi olmasıyla özgürce hareket etmesini mümkün kılıyor. Ama aynı zamanda aynı anda konuşmacı ve dinleyici olmak da bir meydan okuma ve bu meydan okuma, izleyiciyi parçada çok meşgul ediyor.

İşlerinizde sıklıkla gelişen teknolojiye yer veriyorsunuz. Teknoloji ile aranınız nasıl?

Bir amatör olarak teknolojiyle uğraşmaktan büyük keyif alıyorum. Tüketici tarafında olmak yerine, işlerin nasıl yürüdüğünü öğrenmek, bu teknolojinin nasıl farklı şekilde kullanılabileceği konusunda pek çok yeni bakış açısı kazandırıyor. Hacker olmak hayalimdeki iş olurdu diyebilirim.

Brüksel'de *Pillow Talk*'u da izleme şansı bulmuştum. *Seslenen Parçalar*'ın devamı niteliğinde ve oldukça etkileyici bir işti. Kişinin kendisi ile baş başa kaldığı, iç sesine döndüğü işlerin devamı gelecek mi?

Teknolojinin yalnızlık ve birliktelik duygumuzu nasıl değiştirdiği konusunda daha fazla çalışacağım. Ben de bir ara yüz olarak ses ile çalışmaya devam edeceğim. Ama yeni bir proje için biraz daha zamana ihtiyacım var. O zamana kadar da neler değişecek kim bilir?